

بررسی علل گرایش جوانان به مصرف مواد مخدر در شهرستان بهشهر

محمد صالحی^۱، محمد حاجی زاد^۲

(۱) گروه علوم تربیتی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

(۲) گروه علوم تربیتی، واحد نکا، دانشگاه آزاد اسلامی، نکا، ایران.

*نویسنده مسوول: drsalehi@iausari.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله ۹۰/۶/۱۵ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۰/۸/۴ تاریخ پذیرش مقاله ۹۰/۱۱/۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی و شناخت علل گرایش جوانان به مصرف مواد مخدر در شهرستان بهشهر و ارائه راهکارهای لازم به خانواده ها، جوانان و مسئولین پرداخته است. جامعه آماری این پژوهش کلیه جوانان ۱۸ تا ۲۴ سال شهرستان بهشهر به تعداد ۳۲۳۴ نفر می باشد که حجم نمونه به تعداد ۵۰ نفر به روش تصادفی ساده انتخاب شده است اطلاعات مورد نظر از طریق پرسشنامه محقق ساخته و بسته پاسخ می باشد و با روشهای آماری توصیفی و استنباطی یافته ها تجربه و تحلیل شده است نتایج نشان می دهد که جوانان علل گرایش به مصرف مواد مخدر را به ترتیب اولویت : به عوامل خانوادگی ۸۰٪، عوامل اجتماعی ۷۵٪، عوامل فردی ۷۰٪، عوامل اقتصادی ۶۶٪ و عوامل فرهنگی ۵۴٪ اعلام کرده اند همچنین معاشرت با دوستان منحرف و دسترسی آسان به مواد مخدر هر کدام ۸۶٪ بیان کردند.

کلید واژگان: گرایش جوانان، اعتیاد، اعتیاد به مواد مخدر.

مقدمه

که برخی افراد برای فرار از عذاب و موقعیت های رنج آور به آن توسل می جویند. سازمان بهداشت جهانی، اعتیاد را این گونه تعریف می کند: در حالتی فرض بر اثر تکرار مصرف مواد مخدر است که بر اثر مصرف مکرر مواد حالت روحی خاصی در فرد ایجاد می شود و بر اثر قطع دارو، سندروم محرومیت در شخص معتاد ایجاد می گردد و برای فرد و جامعه بسیار زیان آور است. (اکرم ۱۳۸۳ ص ۵۲). اعتیاد راهم به معنای عادت کردن، خوگرفتن، خوگرشدن و خود را وقف عادتی نکوهیده کردن معنی کرده اند. به عبارت دیگر ابتلای اسارت آمیز به ماده مخدر که از نظر جسمی یا اجتماعی زیان آور شمرده شود اعتیاد نام دارد (ستوده ۱۳۸۶ ص ۱۸۷).

اعتیاد به مواد مخدر به عنوان نابسامانی اجتماعی پدیده ای است که بدان بالای هستی سوز نام نهاده اند؛ زیرا اویرانگریهای حاصل از آن زمینه ساز سقوط بسیاری از ارزشها و هنجارهای فرهنگی و اخلاقی می گردد و سلامت جامعه را به مخاطره می اندازد و هر سال این بالای خانمان برانداز، قربانیان بی شماری را به آغوش سرد خاک می نشانند. (ستوده ۱۳۸۶، ص ۱۸۵). بر اساس آمار مصرف کننده ها مواد مخدر جمعا بیش از ۲۰۰ میلیون نفرند که ۳.۴ درصد کل جهان و ۴.۷ درصد جمعیت ۱۵ سال بالای جهان را تشکیل می دهند. (سروستانی، ۱۳۸۷ ص ۱۹۲). اعتیاد، نوعی مکانیسم دفاعی دانسته شده است

با الکل و سایر مواد، مرتبط هستند. مطالعات بعدی نیز اشاره کرده است که الکلیم از طریق تنیدگی و اثر منفی آن کاهش نظارت والدین و افزایش تهییج پذیری مزاجی آنان، می تواند بر مصرف مواد نو جوانان تأثیر گذارد. چرماک و گیانکولا^۲ (۱۹۹۷) اشاره کردند که عواملی مثل یک محیط آزارنده، انضباط شدید و سخت، پر خاشگری خانواده، فقدان حمایت والدینی به عنوان کمک کننده های انحراف و سوء مصرف مواد محسوب می شوند.

عوامل خطر ساز اجتماعی: کودکان از طریق مصرف الکل توسط همسالان و نگرش های آنان نسبت به مصرف مواد، تحت تأثیر قرار می گیرند. نو جوانانیکه دوستانشان به الکل و سایر مواد دسترسی دارند بهطور فزاینده در معرض خطر بوده و احتمال زیادی برای تبدیل آنها به مصرف مواد وجود دارد. بزرگسالان اغلب از طریق همسالان نشان به این صورت تأثیر پذیرند که ماده خاصی را انتخاب کنند (گلانتروهارتل^۳ ۲۰۰۲).

ویژگیهای شخصیتی افراد معتاد: ویژگی شخصیتی فرد معتاد موجب می گردد که وی نامزد خوبی برای اعتیاد باشد. چنین افرادی معمولاً پرتوقع بهانه جو، کژ خلق، از نظر عاطفی بی ثبات و نابالغ، وابسته، انفعالی، خود شیفته اند. این افراد معاشرت با دوستان ناباب، فشارهای اجتماعی - اقتصادی و خانوادگی را مطرح کرده و هرگز با سهم خود در این جریان اشاره نمی کنند (کرباسی و وکیلان، ۱۳۷۸ ص ۱۴۹).

پیشینه تحقیق

تحقیقی توسط اسعدی در سال (۱۳۷۴) تحت عنوان «تحقیقی کاربردی درباره ی پیشگیری از مصرف نابجای مواد مخدر، روان گردان، الکل و توتون» مورد بررسی قرار گرفت. اسعدی در این تحقیق به این نتیجه رسید که علت شروع استفاده ی نابجای مواد مخدر به میزان ۶۲ درصد معاشرت با دوستان ناباب اعلام شده است. این اهمیت

اعتیاد دامی است که همیشه بر سر راه همه افراد جامعه، خاصه جوانان قرار دارد و بسیاری از معضلات اجتماعی مانند: طلاق، انحرافات جنسی و اخلاقی، نزاع های خانوادگی و جرائمی چون قتل، تجاوز، دزدی را موجب می گردد (مؤید نیا ۱۳۸۸، ص ۴۸). در سوء مصرف مواد عوامل خطر ساز متعددی نقش دارند که می توان به عوامل فردی، عوامل خانوادگی و عوامل اجتماعی اشاره کرد:

عوامل خطر ساز فردی: این عوامل ممکن است نقش های چند گانه ای را در رشد اعتیاد بازی کند. چنین مشکلاتی اغلب دلیلی برای شروع و نیز حفظ مواد هستند؛ برای مثال، این احتمال وجود دارد که مردم الکل را به منظور کاهش علائم درد و اضطراب مصرف کنند. اگرچه شاهدهی برای یک شخصیت معتاد که منجر به اعتیاد شود وجود ندارد، اما یک دسته صفات شخصیتی نظیر سطح پایین متحمل استرس، تصویر منفی از خود، فقدان شایستگی، انزوای افسردگی وجود دارد که اعتیاد ناشی می شوند. از منظر آسیب شناسی روانی، مطالعات انجام شده بر روی مزاج نشان داده اند که صفات شخصیتی پر خاشگرانه و وسواسی در کودکی و نو جوانی شروع زود هنگام سوء مصرف مواد پیش بینی می کند. اجتماع ستیزی اولیه و رفتار بزهکارانه (مانند اختلال کارکردی) با سوء مصرف مواد و اعتیاد مرتبط است. عملکرد تحصیلی ضعیف و فقدان تعهد آموزشی نیز با احتمال افزایش سوء مصرف مواد مرتبط هستند. سوء مصرف، اغلب به دنبال یک دوره نگرش های منفی نسبت به خود و سایرین، گرفتاری (تعامل) اجتماعی با سایر همسالان ناراحت و رفتار غیر قابل قبول اجتماعی برای دستیابی به خود ارزشی و رضای خاطر ایجاد می شود. (کلالینگر^۱، ۱۹۹۹).

عوامل خطر ساز خانوادگی: والدین و سایر اعضاء خانواده می توانند احتمال مصرف و سوء مصرف مواد کودکان را از طریق الگوسازی و سرمشق گیری افزایش دهند. انضباط متناقض والدین، فقدان صمیمیت خانوادگی و وجود والدینی که فاقد مهارت های لازم هستند با درگیری اولیه

2-Chermak&Giyankola
3-Gelanter&Hartel

1- Kelalinger

پیشگیری از معاشرت با رفقای ناباب را توجیه می کند. میزان تأثیر عامل خوش گذرانی وهوی وهوس نیز در این تحقیق ۹ درصد اعلام شده است. (مؤیدنیا ۱۳۸۸ ص ۴۹).

تحقیقی توسط ولی پور در سال (۱۳۸۵) تحت عنوان «علل وانگیزه گرایش جوانان به اعتیاد از دیدگاه دانشجویان پیام نور» مورد بررسی قرار گرفت. ولی پور در این تحقیق به این نتیجه رسید که به ترتیب اولویت ۷۲ درصد عوامل خانوادگی، ۶۴/۵ درصد عوامل اجتماعی، ۵۳ درصد عوامل اقتصادی و ۵۰ درصد عوامل فردی و ۴۵ درصد عوامل فرهنگی عامل گرایش جوانان به اعتیاد می باشد. دلایل ذکر شده از سوی جوانان به عنوان عوامل گرایش به اعتیاد به ترتیب: معاشرت با دوستان منحرف و دسترسی آسان به مواد مخدر (۸۸ درصد)، رها کردن فرزند به حال خود وعدم نظارت والدین (۸۱ درصد)، بی بند و باری اخلاقی در خانواده (۷۷ درصد)، مشکلات و مسئله روحی و روانی و مصرف مواد توسط اعضای خانواده (۷۵ درصد)، سودجویی و خرید و فروش مواد مخدر (۶۳ درصد)، بیکاری (۶۲ درصد)، تحقیر شخصیت جوانان در خانواده و کم توجهی به مسائل دینی و مذهبی (۵۶ درصد)، نابرابریهای اقتصادی و تبعیض طبقاتی (۵۰ درصد) و... می باشد. خلاصه برای حس کنجکاوی (۱۵ درصد) به عنوان کمترین عامل و معاشرت با دوستان منحرف و دسترسی آسان به مواد مخدر (۸۸ درصد) به عنوان بیشترین عامل گرایش جوانان به اعتیاد ذکر شده است.

تحقیقی در سال (۱۳۷۴) با هدف شناخت عوامل اعتیاد در مرکز توانبخشی ونک مورد بررسی قرار گرفت. در این تحقیق تعداد ۱۰۰ نفر از بیماران بطور تصادفی از بین ۳۳ هزار نفر انتخاب و پرسشنامه از طریق مصاحبه پر شده است. نتیجه بدست آمده از این تحقیق نشان داد که از نظر نوع اعتیاد: ۲۶ درصد تنها معتاد به تریاک بوده اند. از نظر کلی اکثر معتادان ایران معتادان به تریاک تشکیل می دهند. ۴۵ درصد معتاد به هروئین و ۱۰ درصد معتاد به شیره و ۱۹ درصد بقیه اعتیاد به مخلوطی از انواع مواد مخدر را

داشته اند. دلایل ذکر شده به عنوان عوامل اعتیاد: دوست و رفیق ۶۳ درصد، کنجکاوی ۸ درصد، ناراحتی های عاطفی و روانی ۱۴ درصد، تسکین ناتوانی جنسی ۵ درصد، لذتجویی ۶ درصد، فامیل معتاد ۴ درصد. بطور کلی برای حس کنجکاوی هیچ کس از تریاک استفاده نکرده و تمام کسانی که با هروئین شروع کرده اند به خاطر تسکین درد بود و برای لذت جویی اغلب آنان از تریاک استفاده کرده اند. (فرجاد ۱۳۷۴، ص ۲۷).

در مطالعه ای که توسط دولت هندوستان در سال (۱۳۸۹) در ۳۳ شهر آن انجام شد، مشخص گردید که بیشترین عوامل شایع مؤثر در مصرف مواد مخدر، نامناسب بودن محیط خانواده، فشارهای همسالان، کنجکاوی، بیکاری، فقر و تنش های مربوط به شیوه های زندگی مدرن بوده است. همچنین درباره ی تأثیر متغیرهای مرتبط با خانواده بر مصرف مواد مخدر توسط جوانان چنین نتیجه گرفته شد که مصرف مواد مخدر در جوانان هم بستگی منفی با ارتباط بین والدین فرزندان دارد، بدین معنی که به نظر می رسد خوب بودن کیفیت رابطه ی جوان با والدینش بهترین عامل حفظ کننده ی وی در برابر اعتیاد است. (کلاته جاری و فرهادی، ۱۳۸۳، ص ۱۸۲).

تحقیقی در سال (۱۹۸۴) با عنوان «بررسی مشکل اعتیاد و گسترش آن در میان جوانان» در سراسر کشور ایتالیا مورد بررسی قرار گرفت. این تحقیق که از ۱۵۰۰ نفر به عنوان نمونه در ۱۵۰ منطقه ایتالیا بر مبنای مصاحبه و جلسه گروهی از والدینی که یک یا دو فرزند ۱۵ تا ۲۴ ساله داشتند انجام شد. از مسائل عمده ای که در این بررسی مورد توجه قرار گرفت، ریشه یا عامل وانگیزه مصرف مواد مخدر در جوانان بود.

درباره ی مصرف مواد مخدر (۲۶ درصد) والدین مصاحبه شونده مشکل شخصیتی، (۲۴ درصد) مشکلات خانوادگی، (۲۶ درصد) تأثیر کسب احساس جدید، (۱۰ درصد) مشکل یافتن شغل، (۷ درصد) رهایی از یأس و ناامیدی و (۴ درصد) فقدان علایق ارزشها را از جمله دلایل روی

عوامل مهم و یا با معنی است که بصورتی در شناخت گذشته و حال یا مطالعه میزان تغییرات یک مورد خاص مؤثر است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه جوانان ۱۸ تا ۲۴ سال شهرستان بهشهر که تعداد آنها ۳۲۳۴ نفر می باشد شامل می شود که نمونه براساس جدول مورگان ۳۸۰ نفر بعنوان نمونه تعیین شده است. جهت کسب آگاهی از علل گرایش جوانان ۱۸ تا ۲۴ سال در اعتیاد به مصرف مواد مخدر محقق از پرسشنامه محقق ساخته منظم و بسته استفاده کرده است. سؤالات پرسشنامه بر اساس سؤالات تحقیق تنظیم شده است و همانند پرسشنامه لیکرت ۵ گزینه ای می باشد. تحلیل آماری پژوهش در دو سطح توصیفی (رسم جداول توزیع فراوانی و درصد و رسم نمودار و استنباطی (از مجذور کای اسکوتر) انجام شده است.

یافته ها

سوال اول تحقیق: آیا بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان به مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

آوری به مصرف مواد مخدر جوانان دانستند. (ولی پور ۱۳۸۳ ص ۵۵).

در این تحقیق نیز محققین درصددند تا علل گرایش جوانان در اعتیاد به مصرف مواد مخدر در شهرستان بهشهر را مورد بررسی قرار دهند به این منظور بدنبال سؤالات زیر می باشند:

۱- آیا بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان به مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

۲- آیا بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

۳- آیا بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

۴- آیا بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

۵- آیا بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

روش تحقیق:

روش تحقیق توصیفی - زمینه ای: چرا که در پژوهش های موردی و زمینه ای توجه محقق بیشتر به آن نکات و

جدول ۱ محاسبه χ^2 سئوال اول تحقیق

χ^2 مشاهده شده	χ^2 بحرانی	درجه آزادی	سطح اطمینان
۱۰۸/۰۴	۹/۴۹	۴	۰/۹۵

جدول ۲ محاسبه χ^2 سئوال دوم تحقیق

χ^2 مشاهده شده	χ^2 بحرانی	درجه آزادی	سطح اطمینان
۹۰/۲۴	۹/۴۹	۴	۰/۹۵

جدول ۳ محاسبه χ^2 سئوال سوم تحقیق

χ^2 مشاهده شده	χ^2 بحرانی	درجه آزادی	سطح اطمینان
۱۳۸/۹۴	۹/۴۹	۴	۰/۹۵

جدول ۴ محاسبه χ^2 سئوال چهارم تحقیق

χ^2 مشاهده شده	χ^2 بحرانی	درجه آزادی	سطح اطمینان
۹۳/۴	۹/۴۹	۴	۰/۹۵

جدول ۵ محاسبه X^2 سئوال چهارم تحقیق

χ^2 مشاهده شده	χ^2 بحرانی	درجه آزادی	سطح اطمینان
۳۱/۸۴	۹/۴۹	۴	۰/۹۵

با توجه به محاسبه کای اسکوتر (X^2) طبق جدول فوق (۳۱/۸۴) که بزرگتر از (X^2) جدول (۹/۴۹) و معنادار بودن آنها با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت ، بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

سوال ویژه ۱ تحقیق : آیا بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون کای اسکوتر (X^2) نشان میدهد (X^2) محاسبه شده (۱۰۸/۰۴) از (X^2) جدول (۹/۴۹) با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد ، بزرگتر مشاهده شده است . یعنی بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد . بنابراین سوال یک تحقیق مورد تائید می باشد. ولی پور (۱۳۸۵) با تحقیقی تحت عنوان ((علل و انگیزه گرایش جوانان به اعتیاد از دیدگاه دانشجویان پیام نور)) با توجه به کای اسکوتر بدست آمده (۱۳۱/۶۵) بیان کرد بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان رابطه وجود دارد . همچنین نتایج پژوهش اسعدی در سال (۱۳۷۴) معاشرت با دوستان ناباب (۶۲ درصد) نشان داد و نتایج پژوهش مرکز توان بخشی ونک در سال (۱۳۷۴) نیز عامل دوست و رفیق (۶۳ درصد) بیان کرد ، که به عنوان عوامل اجتماعی در گرایش جوانان به اعتیاد موثر است .

سوال ویژه ۲ تحقیق : آیا بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون کای اسکوتر (X^2) نشان میدهد (X^2) محاسبه شده (۹۰/۲۴) از (X^2) جدول (۹/۴۹) با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد ، بزرگتر مشاهده شده است . یعنی بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد.

با توجه به محاسبه کای اسکوتر (X^2) طبق جدول فوق (۱۰۸/۰۴) که بزرگتر از (X^2) جدول (۹/۴۹) و معنادار بودن آنها با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت ، بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد.

سوال دوم تحقیق: آیا بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد ؟

با توجه به محاسبه کای اسکوتر (X^2) طبق جدول فوق (۹۰/۲۴) که بزرگتر از (X^2) جدول (۹/۴۹) و معنادار بودن آنها با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت ، بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد .

سوال سوم تحقیق: آیا بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد ؟

با توجه به محاسبه کای اسکوتر (X^2) طبق جدول فوق (۱۳۸/۹۴) که بزرگتر از (X^2) جدول (۹/۴۹) و معنادار بودن آنها با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت ، بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد.

سوال چهارم تحقیق: آیا بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد ؟

با توجه به محاسبه کای اسکوتر (X^2) طبق جدول فوق (۹۳/۴) که بزرگتر از (X^2) جدول (۹/۴۹) و معنادار بودن آنها با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان نتیجه گرفت ، بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد.

سوال ۵ تحقیق: آیا بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد ؟

و صرف مواد مخدر جوانان نامناسب بودن محیط خانواده و عوامل خانوادگی می باشد.

سوال ویژه ۴ تحقیق: آیا بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون کای اسکوتر (X^2) نشان می دهد (X^2) محاسبه شده (۹۳/۴) از (X^2) جدول (۹/۴۹) با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد، بزرگتر مشاهده شده است. یعنی بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. بنابراین سوال چهار تحقیق مورد تأیید می باشد. ولی پور (۱۳۸۵) با توجه به کای اسکوتر بدست آمده (۱۵۰/۴۹) بیان کرد بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. بر اساس تحقیق سال (۱۹۸۴) که در ایتالیا انجام شد ۱۰ درصد مشکل یافتن شغل و بیکاری را به عنوان عوامل اقتصادی بیان کردند. همچنین نتایج تحقیق دولت هندوستان (۱۹۸۹) نشان داد که بیکاری و فقر و نابرابریهای اقتصادی به عنوان عوامل اقتصادی از شایع ترین عوامل موثر در مصرف مواد مخدر می باشد.

سوال ویژه ۵ تحقیق: آیا بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون کای اسکوتر (X^2) نشان می دهد (X^2) محاسبه شده (۳۱/۸۴) از (X^2) جدول (۹/۴۹) با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد، بزرگتر مشاهده شده است. یعنی بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. بنابراین سوال یک تحقیق مورد تأیید می باشد. ولی پور (۱۳۸۵) با توجه به کای اسکوتر بدست آمده (۹۶/۲۴) بیان کرد بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان رابطه وجود دارد.

پیشنهاد ها

نتیجه سوال ویژه یک تحقیق بیان میدارد که بین عوامل اجتماعی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه

دارد. بنابراین سوال دو تحقیق مورد تأیید می باشد. نتایج پژوهش ولی پور (۱۳۸۵) با توجه به محاسبه کای اسکوتر بدست آمده (۹۹/۹۲) نشان داد که بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش مراکز توانبخشی ونک نشان داد که متغیر ناراحتی های عاطفی و روانی ۱۴ درصد و کنجکاوای ۸ درصد می باشد. بر اساس نتیجه تحقیقی که در سال (۱۹۸۴) در سراسر کشور ایتالیا تحت عنوان ((بررسی مشکل اعتیاد و گسترش آن در میان جوانان)) انجام شد نشان داد که ۲۶ درصد والدین مشکل شخصیتی فرزند خود را عامل گرایش به اعتیاد می دانند. بر اساس تحقیق کشور هندوستان (۱۹۸۹) نشان داد که کنجکاوای یکی از عوامل شایع و موثر در مصرف مواد مخدر جوانان می باشد.

سوال ویژه ۳ تحقیق: آیا بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد؟

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون کای اسکوتر (X^2) نشان می دهد (X^2) محاسبه شده (۱۳۸/۹۴) از (X^2) جدول (۹/۴۹) با درجه ی آزادی ۴ و سطح اطمینان ۹۵ درصد، بزرگتر مشاهده شده است. یعنی بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. بنابراین سوال سه تحقیق مورد تأیید می باشد. ولی پور (۱۳۸۵) با توجه به محاسبه کای اسکوتر بدست آمده (۱۸۳/۷۴) بیان کرد بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد، که از این میزان رها کردن فرزند به حال خود و عدم نظارت والدین ۸۱ درصد بیشترین تأثیر را در گرایش جوانان به اعتیاد دارد. نتایج پژوهش وارد (۱۹۹۴) نشان داد که عوامل خانوادگی از جمله آن بی توجهی و رسیدگی ناکافی و فقدان انسجام خانوادگی در گرایش جوانان به اعتیاد موثر است. نتایج پژوهش مرکز توانبخشی ونک در سال (۱۳۷۴) نشان داد بین فامیل معتاد و گرایش جوانان به اعتیاد رابطه وجود دارد. بر اساس نتیجه تحقیق دولت هندوستان (۱۹۸۹) نشان داد که شایع ترین عامل موثر در

وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود، جوانان در انتخاب دوست دقت لازم را داشته باشند و از افرادی که از نظر رفتاری و اخلاقی مناسب هستند به عنوان دوست انتخاب کنند و خانواده ها نیز راهنماییهای لازم را در این رابطه به فرزندان داشته باشند و از چگونگی دوست یابی و معاشرت فرزندان خود با دیگران آگاه باشند و راه مقاومت و پایداری در برابر فشار همسالان را در خصوص مصرف سیگار و مواد مخدر به فرزندان بیاموزند تا از ((نه)) گفتن به آنها نهراسند.

ضمناً برای اینکه دسترسی به مواد مخدر آسان نباشد نیروی انتظامی و بسیج مردمی در مبارزات خود قاطع تر عمل کنند و خانواده ها برای اوقات فراقت جوانان برنامه ریزی لازم را داشته باشند و با سرگرمی های مفید و مشروع، اوقات فراغت ایشان را غنی کنند. به عنوان نمونه همواره آنان را به مطالعه، ورزش و تفریحات سالم ترغیب کرده و زمینه تفریحات سالم را برای ایشان فراهم نمایند.

۱- نتیجه سوال ویژه دو تحقیق بیان می دارد که بین عوامل فردی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. بنابراین پیشنهاد میشود تا خانواده ها با تقویت قدرت اعتماد به نفس و تصمیم گیری و از بین بردن افسردگی و کم رویی فرزندان، آنها را در برابر شرایط آسیب زا مقاوم سازند و از اعمال خشونت و تنبیه بدنی فرزندان خود کاملاً خودداری کنند تا ارتباط سالم و موثری با فرزندان برقرار نمایند و درباره مواد اعتیاد آور و زیان های آن اطلاعات لازم و کافی را کسب کرده و به فرزندان خود نیز به درستی و به گونه ای که قابل فهم باشد، زیان های مواد را بشناسانند تا از کنجکاوای آنان کاسته شود. همچنین خانواده ها در موقعیت های بحرانی، فشارها و تنش های روحی راهنما و همراه مناسبی برای فرزندان خود باشند.

۲- نتیجه سوال ویژه سه تحقیق بیان می دارد که بین عوامل خانوادگی و اعتیاد جوانان به مواد مخدر رابطه وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود که اگر خانواده ای

معتاد است مواد را ترک کند. همچنین خانواده ها بطور مستقیم باید بر اعمال و رفتار فرزندان خود نظارت داشته باشند تا خدای ناکرده به انحراف و بزهکاری کشیده نشوند و همچنین خانواده ها برای فرزندان خود شخصیت قائل شوند و با آنها مشورت کنند و از تنبیه بی مورد و تحقیر شخصیت او خودداری کنند و نظم و قوانین مناسب و سازنده مشخصی را در خانواده برقرار سازند و به آنها پای بند باشند و همچنین خانواده ها برای فرزندان خود شرایطی را ایجاد کنند که فرزندان، الدین خود را محرم اسرار خود بدانند و به صحبت های فرزندان خود خوب گوش کنند.

۳- نتیجه سوال ویژه چهار بیان میدارد که بین عوامل اقتصادی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد و بنابراین پیشنهاد می گردد تا مسئولان و دستاندکاران زمینه های اشتغال را برای جوانان با بکارگیری حرفه خاص بتوانند در آمد زایی کرده و از این طریق فقر نیز از جامعه از بین برود و همچنین مسئولان باید با نابرابریهای اقتصادی و تبعیض طبقاتی مبارزه کرده و آن را کاهش دهند.

۴- نتیجه سوال ویژه پنج تحقیق بیان میدارد که بین عوامل فرهنگی و اعتیاد جوانان به مصرف مواد مخدر رابطه وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود تا خانواده ها فرزندان خود را قبل از رسیدن به سنین بحرانی نسبت به مضرات و عواقب ویران گر مصرف مواد مخدر آگاه سازند و همچنین رسانه های گروهی مثل صدا و سیما و روزنامه ها و مدارس آموزش های لازم را به جوانان در زمینه خطر ها و عوارض اعتیاد آشنا نمایند. خانواده ها به فرزندان خود در انجام فعالیت های منطقی استقلال و آزادی بدهند. همچنین آموزش و پرورش برای زیر پوشش قرار دادن کلیه افراد تلاش مضائف نمایند و نهضت سواد آموزی در زمینه ریشه کنی بیسوادی اقدام لازم را انجام نمایند. همچنین خانواده ها فرزندان را به رعایت اصول مذهبی و انجام فرائض دینی تشویق نمایند و توجه داشته

- صدیق سروستانی ، رحمت اله.(۱۳۸۷). آسیب شناسی اجتماعی(جامعه شناسی انحرافات اجتماعی). تهران، انتشارات سمت.

- Cloninger: C.R. (1999). **Genetics of substance abuse**. In Galanter & H. Djkleber (Eds) **Teatbook of substance abuse treatment**. (2 nded)(PP.59-66). Washington DC: American psychiatric press.
- Glantz M.D. & HalteL .C.R.(2002). **Druge abuse orings and interventions**. Washiugton. D.C. American Psychological Assocition Washington. D.C.

باشند که ایمان راسخ و اعتقاد به خداوند ، نوجوان را در مقابل خطر نفس اماره بیمه می کند.

منابع

- اکرم، مطهره.(۱۳۸۳). راه های آگاه سازی جامعه در جلوگیری از مصرف مواد مخدر، فصلنامه پژوهشی ، فرهنگی، هنری فرهنگ قومی، شماره ۲۵ و ۲۶ .
- زندی، بهمن.(۱۳۷۷). اعتیاد ، اسارت انسان ، سازمان نهضت سواد آموزی.
- عبدا...زاده، حسن.(۱۳۸۳). مبانی روان شناختی اجتماعی در پیشگیری و درمان اعتیاد، فصلنامه پژوهشی ، فرهنگی ، هنری ، شماره ۲۵ و ۲۶ .
- کرباسی، وکیلان، منیژه، منوچهر.(۱۳۷۸). مسائل نوجوانان و جوانان، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور .
- کلاته جاری، فرهادی، مهرداد، زهرا.(۱۳۸۳). بررسی تأثیر آموزش مهارت های زندگی در پیشگیری از مصرف مواد مخدر، فصلنامه پژوهشی ، فرهنگی، هنری و فرهنگی قومی، شماره ۲۵ و ۲۶.
- مؤیدنیا، فریبا.(۱۳۸۸). بررسی نقش خانواده در ابتلای نوجوانان و جوانان به اعتیاد و پیشگیری از آنان. مجله پیوند، تهران، انجمن اولیا و مربیان.
- ولی پور ، محسن.(۱۳۸۵). علل وانگیزه گرایش جوانان به اعتیاد از دیدگاه دانشجویان دانشگاه پیام نور، پایان نامه کارشناسی، دانشگاه پیام نور واحد بهشهر.
- ستوده، هدایت اله.(۱۳۸۶). آسیب شناسی اجتماعی، تهران، آوای نور.

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 2, No. 4, winter 2011, No 8

Journal of Educational
Psychology

Investigate the causes of young people's drug use in behshar city

Mohammad Salehi ¹, Mohammad Hajizad ^{2*}

1) Department of Education, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

2) Department of Education, Neka Branch, Islamic Azad University, Neka, Iran.

*Corresponding author: hajizad@iauneka.ac.ir

Abstract

This study aims to investigate and understand the causes of youth drug trends behshar city BID providing the necessary solutions to families, youth content. The population of the study, all 18-to-24-year city BID to 3234 persons. The sample size of 50 subjects randomly selected the desired information through a questionnaire responses is closing. With methods of descriptive and inferential statistical data analysis has been Experience. The results show that youth causes of drug use in order of preference: the influence of family factors, 80%, social factors (75%), personal factors (70%), economic factors (66%) and cultural factors, 54% said they also socialize with friends distract access easy 86% stated that each drug.

Keywords: The tendency of youth, addiction, drug addiction.
